

KONSERVATUVARIN KOMPOZİSYON VE ORKESTRA ŞEFLİĞİ ANASANAT DALINDA ÖĞRENİM GÖREN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKLERİNDEN BEKLENTİLERİ

Doç. Dr. Deniz Beste Çevik Kılıç
Balıkesir Üniversitesi
Necatibey Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
beste@balikesir.edu.tr

Doç. Ebru Güner Canbey
Dokuz Eylül Üniversitesi
Devlet Konservatuvarı
Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı
gunerebru@hotmail.com

Doç. Dr. Onur Nurcan
Dokuz Eylül Üniversitesi
Devlet Konservatuvarı
Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı
onur_nurcan@yahoo.com

Özet

Beklenti, bir umudun ifadesidir. Chaplin (1968) beklenti, “bir olgu veya olayın meydana gelme olasılığına işaret eder; ya olumludur ya da olumsuzdur” şeklinde tanımlamaktadır. Beklenti kavramı, hangi eylemin hangi sonuca yol açacağına ilişkin beslenen inançtır (Hampton vd., 1982). Bireyler, bir mesleğin eğitimini seçmeleri ile birlikte, seçtikleri mesleğe yönelik beklentiler oluştururlar. Dolayısı ile bireylerin, ileriki meslek yaşantılarında, mesleklerinden ne beklediklerine ilişkin görüşlerini araştırmak önem taşımaktadır. Ancak, konservatuvarın kompozisyon ve orkestra şefliği anasanat dalını tercih eden lisans öğrencilerinin mesleklerinden beklentileri bilinmemektedir. Şüphesiz ki, eğitimdeki başarı ve nitelik, öğrencilerin mesleklerinden beklentilerine bağlı olarak beklentilerinin ileride karşılanabilmesi ile ilişkilidir. Bu bağlamda, konservatuvarın kompozisyon ve orkestra şefliği anasanat dalında öğrenim gören lisans öğrencilerinin mesleklerinden beklentilerinin incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışma için altı öğrenci ile görüşülmüştür. İşe Uyum Teorisi ve İki Faktör Teorisine göre, öğrencilerin verdikleri yanıtlar açıklanarak ele alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına dayanarak, hem mesleki tatmin ile ilgili hem de kullanılan teorilerin geçerliliği ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Beklenti, Değer, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı Memnuniyeti.

EXPECTATIONS OF CONSERVATORY COMPOSITION AND CONDUCTING UNDERGRADUATE MAJORS FROM THEIR PROFESSIONS

Abstract

Expectation is the expression of hope. Chaplin (1968) defines expectation as “it refers to a fact or to an event; it is either positive or negative”. The concept of expectation is having faith in which effect will be caused by a certain action (Hampton, et al., 1982). Individuals, once they select a certain field to be educated at, begin to form expectation towards that particular profession. Thus, it is important to explore individuals’ expectations from their future careers. It is, however, not clear that what sort of expectations undergraduate composition majors hold toward their careers. Undoubtedly, success and qualification in education is directly linked with

the fact that students' professional expectations will be fulfilled in future. In this context, it is essential to research composition majors' expectations from their field of study. 6 students are reviewed for this study and students' responses are explained according to Adjustment Theory and Two-Factor Theory. Consistent with the gathered results, certain proposals are made regarding both professional satisfaction of students and the validity of theories utilized in this research.

Key Words: Expectation, Value, Contentment of Composition and Conducting Majors.

GİRİŞ

"Beklenti" geçmiş yaşantılara ve benzer alanlardaki deneyimlere dayanarak, gelecekte belli bir alandaki başarı ya da performansa ilişkin düşüncelerdir (Rotter, 1954). Bireyin geçmiş deneyimleri, geleceğe yönelik beklentilerini büyük ölçüde etkilemektedir.

Gelecekteki meslek ya da iş yaşamına yönelik beklentilere ilişkin olarak yapılan araştırmalarda, önceki başarı ya da başarısızlıkların meslek beklentisini etkilediği ortaya çıkarılmıştır (Greenhouse ve diğ., 1983). Maslow'un 1954 yılında yapmış olduğu klinik gözlemlere dayanarak oluşturduğu insan ihtiyaçlarının piramidinde yer alan saygınlık ihtiyacı, başarıyı; kendini gerçekleştirme ihtiyacı ise kişinin tüm potansiyelini kullanabilmesi, yeteneklerini geliştirme, kendini yaratıcı ve üretken biçimde ortaya koyabilme ve yaratıcılığı geliştirme olarak tanımlanmaktadır (Maslow, 1970). Maslow (1970), bu ihtiyaçların kişide sürekli bir güdülenme yaratarak onu davranışa yönelteceğini söylerken, kişinin alt düzeydeki ihtiyaçları belli bir oranda doyurulmazsa, üst düzeydeki ihtiyaçların güdülenemeyeceğini savunur. Bu nedenle, eğitimde bu ihtiyaçların sürekli ve düzenli olarak karşılanması için çaba harcanmalıdır. Öğretmenler, öğrencilerinin alt düzeydeki ihtiyaçlarını karşılayarak bireysel potansiyelini ortaya koymasına için kendini gerçekleştirme yolunda ilerlemesinde uygun ortam yaratmaya çalışmalıdır.

Bununla birlikte, öğrencilerin iş bulma kaygıları, onların mesleki beklentilerinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin mesleki beklentilerinin olumlu yönde geliştirilmesi öğrenci başarısı açısından da önemli görünmektedir. Havighurst (1972), bireylerin ekonomik bir kariyerde karar kılarken yaşamları boyunca bir takım evreden geçtiklerini ileri sürmektedir. Geçirilen üniversite yaşantısının meslekle ilgili beklentileri etkilediğini gösteren araştırma sonuçları mevcuttur (Dalal & Singh, 1986). Bunun içindir ki eğitim kalitesinin değerlendirilmesinde öğrenci deneyimleri önemli bir boyut haline gelmiştir (Tricker, 2003).

Birey, gelecekte yapacağı mesleği ile ilgili ne denli iyi eğitim almış olursa olsun, mesleki başarı büyük ölçüde bireyin moral düzeyine bağlı olmaktadır. Bireyin yüksek morale sahip olmasının yolu ise, mesleğe başlangıçta mevcut olan ve meslekte geçen yıllar boyunca edinilen beklentilerin karşılanması ile yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Dolayısı ile bireylerin işlerinden beklentilerinin karşılanması moral ve iş tatminleri üzerinde etkili olmaktadır. Beklentilerini karşılayabildiği ölçüde iş tatminine sahip olan bireylerin, işte daha fazla çaba harcama ve başarılı olma olasılıkları yükselmektedir (Judge ve diğ., 2001). İş doyumu, bir alt yaşam alanı olarak, bireylerin yaşam doyumlarını doğrudan etkileyen bir kavramdır (Kumaş & Deniz, 2010). Yaşam doyumu, insan yaşamının en temel arayışlarından birisidir. Bireyin yaşam doyumuna bazı günlük aktivitelerin katkısının olması beklenir. Bu katkıyı sağlayan etkenlerin en önemlilerinden birisi de müziktir (Kapıkıran ve Yagcı, 2012). Nitelikli bir toplumun oluşturulmasında ve yaratıcı kişiliklerin geliştirilmesinde müzik eğitimi en etkili araçlardan biridir (Bilen, 1995).

YÖK'ün, 2014-2015 verilerinin yer aldığı Yükseköğretim istatistikleri raporuna göre, ülkemizde 34 adet devlet konservatuarı, 4 adet vakıf üniversitesi müzik bölümü ya da sahne sanatları fakültesi bulunmaktadır (www.yok.gov.tr, 2015). Çoğunlukla Müzik bölümü, Sahne sanatları bölümü olarak ayrılan konservatuvarlarda, Sahne sanatları; Opera, Bale ve Tiyatro Anasanat Dalları'nda; Müzik bölümü ise Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar, Yaylı Çalgılar, Piyanos, Kompozisyon ve Orkestra şefliği Anasanat dallarında eğitim vermektedir. Kompozisyon ve Orkestra şefliği Anasanat dalı lisans, yüksek lisans ve sanatta yeterlik programlarında eğitim veren, uluslararası anlayışta teorik ve uygulamalı olarak kompozisyon stil ve tekniklerine yönelik dersler aracılığı ile yaratıcılığı geliştirerek besteci yetiştiren bir daldır. Çağdaş Türk bestecileri yetiştirirken, repertuvara yeni müzik eserleri

kazandırmayı amaçlamakta olan kompozisyon sanat dalı aynı zamanda mezunları ile konservatuvarların diğer anasanat dallarının orta, lise ve lisans devrelerinde yer alan solfej, teori, form bilgisi ve armoni derslerine de öğretim elemanı sağlayan önemli bir kaynaktır. Konservatuvar çalgı dallarından mezun olan öğrencilerin çoğu, devlet, vakıf, özel senfoni ya da opera orkestralarında istihdam edilirken kompozisyon sanat dalı mezunlarının böyle bir imkânı bulunmamaktadır. Dolayısı ile kompozisyon alanında eğitim gören öğrencilerin gelecekte ve mesleklerinden beklentileri üzerine yapılacak araştırmalar ülkemizde bu alana yönelik istihdam ve iş tatmini konularında yapılacak yeni düzenlemelere de faydalı olacağını düşündürmektedir.

Bu çalışma, İki Faktör Teorisi (Herzberg, 1966) ile İşe Uyum Teorisi (Dawis & Lofquist, 1984) üzerine bina edilmiştir. Frederick Irving Herzberg (1923-2000) tarafından ileri sürülen İki faktör teorisi, iş tatmini ile ilgili geliştirilen en önemli kuramlardan biridir (Hitt ve diğ., 1989; Northcraft & Mragaret, 1990; Drafke & Kossen, 1997). Herzberg'in teorisi, çalışanın çalışma ortamından neler beklediği, çalışanları neyin daha fazla motive ettiği ile hangi çalışma koşullarının tatmin edici olmadığını belirlemeyi amaçlamaktadır (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998). Buna ilaveten, Herzberg, bireylerine çalışma koşullarında mutsuz eden faktörleri ve daha çok çalışmalarını sağlayacak faktörleri sormuştur. Sonuçta, işyerindeki bazı faktörlerin olmaması halinde bireyin mutsuz olduğu; bazı faktörlerin olması halinde ise bireyin ekstra bir tatmin sağlamadıkları ortaya çıkarılmıştır (Luthans, 1995). Herzberg, ekstra tatmin sağlamayan bu faktörleri, dışsal (hijyen) faktörler olarak belirtmektedir. Ayrıca, işyerindeki bazı faktörlerin olmadığında bireyin doyumsuzluk yaşadığı, bazı faktörlerin olduğunda ise, bireyin iş performansını oldukça arttırdığı görülmüştür. Dışsal (hijyen) faktörler; maaş, statü, iş güvenliği, çalışma şartları ve koşulları vb. gereksinimlere cevap veren tatminsizliği engelleyici etmenlerdir (Herzberg, 1966; Herzberg, 1996). Yani, bu faktörler, bireyin çalışma ortamında kendini rahat hissetmesini sağlamaktadır. Bu faktörlerin olmaması durumunda, bireyi motive edebilmek zor iken, bu faktörlerin olması ise motivasyonu sağlamaz, sadece motivasyon için gerekli ortamı oluşturur. Eğer dışsal faktörler yeterli değil ise, bireyin işinde tatmini gerçekleşmeyecektir. İş performansını arttıran faktörlere içsel (motive edici) faktörler adı verilmektedir. İçsel (motive edici) faktörler; başarı, sorumluluk alma, tanınma, yeteneklerini ve hünerlerini sergilemek vb. etkenlerdir (Herzberg, 1966; Noell, 1976; Northcraft & Mragaret, 1990; Herzberg, 1996). Sonuçta, içsel faktörler ile birey kendi kendini motive ederek doyuma ulaşabilir ve verimliliği artabilmektedir (Gannon, 1979). Görülmektedir ki, motivasyon, içsel yani motive edici faktörler sağlanırsa gerçekleşmektedir. Motive edici faktörler doğrudan doğruya işe yönelik olup; hijyen faktörler ise genel itibarıyla işin çevresi ile ilgilidir.

İşe Uyum Teorisi, bireyin mesleğinin belirlendikten sonraki işinde başarılı olması kısmı ile ilgilienmektedir (Renfro-Michel ve diğ., 2009). Gothard ve diğ., (2001)'a göre, işe uyum teorisinin temelinde, birey ve çevrenin birbirlerine uyum sağlamak adına uğraş verdikleri ve her iki taraf için de bunun tatmin sağladığı varsayımı yatmaktadır (s. 13). İki Faktör Teorisi gibi, İşe Uyum Teorisi'nde bireylerin ihtiyaçlarına yoğunlaşmaktadır. Bu teoriye göre, bireyin 21 ihtiyacı vardır ve bu ihtiyaçlar 6 değer altında toplanmıştır:

- (1) **Başarı**-Bireyin yetenek ve hünerlerini sergilemesi ve "başarı" hissi elde etmesi,
- (2) **Diğergamlık**-Başkaları ile uyumlu bir şekilde çalışabilme ve topluma hizmet olanağı,
- (3) **Özerklik**-İşte bağımsız olma ve kontrolün bireyde olduğu hissi,
- (4) **Rahatlık**- Kendini rahat ve stressiz hissetme,
- (5) **Emniyet**- İşteki istikrar, düzen ve geleceği kestirebilme,
- (6) **Statü**- Diğer insanların gözünde saygınlık ve baskın konumda olmak (Dawis, 2002).

Bireylerin bu değerleri pekiştireçlerle (esnek çalışma ortamı, statü, para, iş garantisi vb.) karşılanırken; pekiştireçlerin bireylerin değerlerini karşılayabilme düzeyine ise uyum denir. Örneğin, birey paraya çok değer veriyorsa ve çalıştığı iş yeri pekiştireç olarak bireye iyi para kazandırıyor ise uyum yüksek olmaktadır. Ancak, birey iyi para kazandırmıyorsa uyumu düşük olacaktır. Bireyin iş tatminine etki eden en önemli faktörlerden birisi, uyum düzeyidir. Uyum yüksekse tatmin yüksek, uyum düşük ise tatminde düşük olmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Konservatuvarın kompozisyon ve orkestra şefliği anasanat dalında öğrenim gören lisans öğrencilerinin mesleklerinden beklentilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik olarak yapılan bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Nitel çalışmalar, araştırma yapılan veya yapılması planlanan bireylerin sahip oldukları görüş ve deneyimlere bağlı olarak ortaya çıkan anlamların sistematik olarak incelenebilmesinde tercih edilen bir araştırma yöntemidir (Ekiz, 2003). Nitel araştırmayı, Yıldırım ve Şimşek (2008), “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği bir araştırma” olarak tanımlamaktadır (s. 39). Buna ilaveten, nitel araştırmalar, belirli bir birey, grup, durum veya problem hakkında derinlemesine sonuç ortaya koymaktadır (Fraenkel & Wallen, 1996). Bu bağlamda, çalışmada nitel araştırma yönteminin seçilmesinin nedeni, öğrencilerin düşünceleri hakkında derinlemesine bilgi alabilmek içindir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı son sınıf lisans öğrencileri arasından amaçlı örnekleme yolu ile seçilen altı öğrenci oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Amaçlı örneklemede, seçim için önemli olan ölçütler belirlenerek, seçilen örneklemin araştırma evrenini bütün nitelikleri ile temsil edebildiği düşünülür (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

Veri Toplama Aracı

Çalışmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği; ne tam yapılandırılmış görüşmeler kadar katı ne de yapılandırılmamış görüşmeler kadar esnek; iki uç arasında yer almaktadır (Karasar, 1999). Araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken ilgili literatür taranmıştır. Hazırlanan görüşme formu için kapsam geçerliliği açısından değerlendirilmek amacıyla alanının uzmanları tarafından görüşler alınmıştır. Uzmanlardan, görüşmede sorulacak soruların ele alınmak istenen konuyu tam olarak kapsayıp/kapsamadığı, soruların açık, net ve anlaşılır olup/olmadığını değerlendirmeleri istenmiştir. Uzmanların görüşlerine dayanarak yapılan düzenlemeler doğrultusunda görüşme soruları tekrar gözden geçirilerek uygulanan pilot çalışma ile görüşme formuna son şekli verilmiştir. Formda toplam 5 soru bulunmaktadır.

Araştırmacılar tarafından yapılan görüşmeler, katılımcıların kendilerini rahat hissedip, fikirlerini çekinmeden açıklayabilecekleri ortamda her öğrenci ile ayrı ayrı yapılmıştır. Görüşmeler ortalama her bir katılımcı ile yaklaşık 15-20 dakika kadar sürmüştür. Buna ilaveten görüşmeler ses kayıt cihazına kayıt edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin isimleri kullanılmamıştır. Erkek öğrenciler E1, E2, vb., bayan öğrenciler K1, K2, vb., kodlarıyla isimlendirilmiştir. Çalışmada öğrencilere şu sorular sorulmuştur:

- “Konservatuvarda eğitim görmeyi seçme nedenleriniz nelerdir?” belirtiniz.
- “Öğrenim gördüğünüz Sanat dalına ilişkin olarak başladığınız ilk yıldan bu süreye kadar beklentileriniz nelerdi, bu beklentilerinizin hangilerinin karşılandığını, hangilerinin karşılanmadığını düşünüyorsunuz?”
- “Mezun olduktan sonra kariyer hedeflerinizden bahsedebilir misiniz?”
- “Seçtiğiniz kariyeri tercih etme sebepleriniz nelerdir?”
- “İleriki meslek yaşantınızda nelere değer veriyorsunuz?”

Verilerin Çözümlemesi

Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. “Bu yaklaşıma göre elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224). Betimsel analizde, görüşme formunda öğrencilere yöneltilen sorular dikkate alınarak yorumlanarak düzenlenmiştir. Daha sonra, görüşmelerden elde edilen ham veriler kodlama yapılarak kategoriler oluşturulmuştur. Bu bağlamda,

veriler kategoriler altında sınıflandırılıp okuyucu için anlamlı hale getirilmiştir. Çalışmada, öğrencilerin görüşlerinden doğrudan alıntı yapılarak geçerlilik sağlanmıştır. Buna ilaveten, öğrencilerin verdikleri yanıtlar araştırmacılar tarafından kodlanarak, güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğinin hesaplamasında; Güvenirlik=Görüş birliği/(Görüş birliği+Görüş ayrılığı) Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği %82.4 bulunmuştur.

BULGULAR

Öğrencilerin Konservatuvarda Eğitim Görmeyi Seçme Nedenleri

Öğrencilere ilk olarak, "Konservatuvarda eğitim görmeyi seçme nedenleriniz nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 1'de gösterilmiştir. Öğrencilerin konservatuvarda eğitim görmeyi seçme nedenlerine ilişkin görüşleri gruplandırılarak verilmiştir. Bazı görüşlerde birden fazla aday ortak görüş belirtmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Konservatuvarda Eğitim Görmeyi Seçme Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
İleriye yönelik daha donanımlı müzik bilgisine sahip olabilmek	3	15.7
İyi düzeyde enstrüman çalabilmek	4	21.0
Nitelikli ve donanımlı piyanist olmayı istemek	1	5.26
İyi bir müzisyen olabilmek	2	10.6
Kaliteli ve nitelikli orkestra şefi olabilmek	4	21.0
Öğrenim gördüğümüz bölümdeki ekolü merak edip tanımak istemek	2	10.6
Bestecilerin tekniklerini tanımak, anlamak ve algılayabilmek	3	15.7
TOPLAM	19	100

Tablo 1'deki verilere göre, öğrencilerin 0.21'i iyi bir düzeyde enstrüman çalabilmek; diğer 0.21'i ise, kaliteli ve nitelikli orkestra şefi olabilmek; 0.16'sı daha donanımlı müzik bilgisine sahip olabilmek; diğer 0.16'sı ise bestecilerin tekniklerini tanıyıp anlayabilmek için konservatuvarda eğitim görmeyi seçtiklerini belirtmektedir.

Öğrencilerin soruya verdikleri cevaplardan bazıları şöyledir:

"Küçük yaşta D.E.Ü. Devlet Konservatuarı'nın açmış olduğu "Kursiyer" sınavını kazanarak yarı zamanlı öğrenci olmaya hak kazandım. Kursiyerlik eğitimim sırasında enstrüman çalmak ilgimi çekti ve bu yönde ileriye dönük eğitim alma düşüncem gelişti". (E1)

"Her bestecinin tekniğini tanımanın, ne düşündüklerinin anlamının ve algılamanın tüm yaşama sığmayacağı görüşündeyim. Ufacık bir tema dahi o güne kadar uyguladığınız tekniğin üzerine bir şeyler koyabilir ve sizi bambaşka bir yola sokabilir. Edindiğim müzikal vizyona, kompozisyon ortamındaki değerli ve ekol sahibi hocalarımla daha birçok şey katabileceğimi düşündüm". (E3)

"Amacım, nitelikli bir müzik eğitimi alarak bu eğitimimi kendi müziğimi oluşturmada bana yardımcı olabilmesidir. Ayrıca iyi bir müzisyen olmak istiyorum. Bundan dolayı konservatuvarda okumayı seçtim". (K2)

"Çocukluğumdan beri TV'larda izlediğim piyanistlerden imrenerek aileme piyano çalmak istediğimi belirttim. Bunun üzerine araştırıp DEÜ Devlet Konservatuarı'nda bu işin eğitimini alabileceğimi öğrendim. İlk başta çocuk korosu, daha sonra Piyano A.S.D. derken, Piyano A.S.D.'yken de yıllarca eserlerini seslendirdiğim değerli bestecilere imrendim ve kendime "Bu işi ben de yapabilirim" diyerek Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda bu günlere kadar geldim". (K1)

Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sanat Dalına İlişkin Başlangıçtan Şu Ana Kadar ki Beklentileri

Öğrencilerin, öğrenim gördüğünüz sanat dalına ilişkin, başladığınız ilk yıldan bu süreye kadar beklentileriniz nelerdi, bu beklentilerinizin hangilerinin karşılandığını, hangilerinin karşılanmadığını düşünüyorsunuz? sorusuna verdikleri yanıtlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Kompozisyon Sanat Dalına İlişkin Olarak Başlangıçtan Şu Ana Kadar ki Beklentilerine İlişkin Düşünceleri

Görüşler	f	%
Öğrenim gördükleri sanat dalından eğitim almaktan mutlu olmaları	4	11.7
Derslere bakış açımızın olumlu ve pozitif yönde gelişmesi	4	11.7
Kurallara uygun olarak çalışmalar yapabilmeleri	3	8.82
Müziğin derinliklerine inebilmeyi ve müziği bir bütün olarak görebilmek	4	14.7
Kompozisyon Sanat dalındaki hocalarımızın donanımlı olması ve bilgilerini aktarabilmeleri	3	8.82
Tek başımıza eserleri analiz ederek, öğrendiğimiz bilgileri kendi yazdığımız eserlerde uygulayabilmek	3	8.82
Konservatuvar orkestrasını çalıştırabilmek	2	5.88
Öğretilen her bilginin ve her tekniğin uyarıcı nitelik taşıması ile beklentilerimizin gerçekleşmesi	1	2.94
Eğitimimiz boyunca yoğun bir şekilde çalgı eğitimi almamamız beklentimizi olumsuz etkilemektedir. Çünkü kompozisyon yaratırken yoğun bir şekilde çalgı eğitimi almış olmamız durumunda müziği yaratma sürecinde çok yardımcı olacaktır.	4	11.7
Bazı öğretmenlerin seviyeye uygun dersi işleyememesi	2	5.88
Uygulamalı eğitimin olmayışı	2	5.88
Ezbere dayalı bir eğitim sisteminin olması	1	2.94
Yatay geçiş ile geldiğim için, geldiğim yerde sağlıklı bir eğitim almamış olmamın yarattığı hayal kırıklığı	1	2.94
TOPLAM	34	100

Tablo 2’de; öğrencilerin 0.15’i öğrenim gördükleri sanat dalında, müziğin derinliklerine inebildikleri ve müziği bir bütün olarak görebildikleri için beklentilerinin gerçekleştiği üzerinde durmaktadır. 0.12’si, öğrenim gördükleri sanat dalının kendilerini mutlu edebilmesi ile beklentilerinin gerçekleştiğini; öğrencilerin diğer 0.12’si, eğitimleri boyunca yoğun bir şekilde çalgı eğitimi almamalarının beklentilerini olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Öğrencilerin 0.09’u kurallara uygun olarak kompozisyon çalışmaları yaptıklarını, diğer 0.09’u ise, tek başlarına eserleri analiz edip, öğrendikleri bilgileri kendi yazdıkları eserlerde uygulayabildikleri için beklentilerinin gerçekleştiğini vurgulamaktadır. Öğrencilerin 0.06’si; bazı öğretmenlerin seviyeye uygun dersi işleyememesi ile diğer 0.06’sinin uygulamalı eğitimin olmayışından kaynaklanan beklentilerinin gerçekleşmediği üzerinde durmaktadır.

Öğrencilerin soruya verdikleri cevaplardan bazıları şöyledir:

“İlk başlarda bir piyanist olarak müzik nasıl yorumlanır bunu iyi biliyordum. Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Sanat Dalı’na girme amacım her şeyden önce müziğin derinliklerine inmek ve müziği bir bütün olarak öğrenmekti. Derslerden kazandığım en büyük deneyim ise, sadece hocaya bağlı kalmamak, araştırmak ve bol analiz yapmaktı. Bu derslerde öğrenilen bilgilerin diğer bestecilerin eserlerinde uygulanışını tatbik ederek, kendi yazdığımız eserlerimizde deneyimlediğimiz zaman gerçekten bu bilgileri bir kompozisyon öğrencisinin öğrenebildiği gerçeğidir. Beklentimi karşılamayan şeyler ise, konservatuvar gibi bir kurumda uygulamalı eğitim verilmeyen, yalnızca ezber dayalı giden dersler ve eğitim sistemidir”. (K1)

“Kompozisyon eğitimi, amatör olarak müziğe ilgi duyup işin bestecilik yönüyle uğraşmaya başladığımdan beri hep düşlediğim eğitimdi. Parçaları birleştirerek oynadığım bir oyundu benim için. Bu, biraz planlama, biraz doğaçlama ve bir artistik dokunuşu ile yeni bir şey ortaya koymak gibi. Kompozisyon, bu anlamda ihtiyaç duyduğum bir dil ya da ilham kaynağıdır. Nasıl ki her dilin, kültürüyle yoğrulmuş olduğu kendi edebi ifade şekli varsa, müziğin de kendi tarihinin ortaya koyduğu ve hala şekillenmeye devam eden, yani yaşayan bir ifade şekli vardır. İhtiyaç duyduğumuz ilham, bu dilin kendisindedir”. (K3)

Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonraki Kariyer Hedefleri

Tablo 3'te, öğrencilerin “Mezun olduktan sonra kariyer hedeflerinizden bahseder misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar yer almaktadır.

Tablo 3: Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonraki Kariyer Hedeflerine İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Akademik kariyer	4	23.5
Öğretmenlik yapmak	4	23.5
Enstrümanımızda ilerlemek	3	17.6
Yurtdışında eğitimimizi devam ettirmek	1	5.88
Sanatta yeterlilik yapmak	2	11.7
Doktora yapmak	2	11.7
Koro sanatçısı olabilmek	1	5.88
TOPLAM	17	100

Tablo 3 incelediğinde; öğrencilerin 0.24'ü hem akademik kariyer hem de öğretmenlik yapmak istemektedir. 0.18'i ise, enstrümanında ilerlemek istediğini belirtmektedir.

Öğrencilerin soruya verdikleri yanıtlardan bazıları ise şöyledir:

“Mezun olduktan sonra bir konservatuvar bünyesinde kadro alıp akademik kariyer yapmak istiyorum”. (K2)

Eğitimci kimliğimi sürdürmeyi istiyorum. Amacım, zamanında benim gibi kendi hazinelerini keşfedebilmiş öğrencilere tüm gayretimle ışık tutmak”. (K3)

“Enstrümanımda kendimi geliştirerek daha nitelikli ve donanımlı olmak istiyorum”. (K1)

Öğrencilerin Seçtikleri Kariyerleri Tercih Etme Sebepleri

Öğrencilere, “Seçtiğiniz kariyeri tercih etme sebepleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir ve yanıtlar Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Öğrencilerin Seçtikleri Kariyerleri Tercih Etme Sebeplerine İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Öğrencilerin gelişim sürecini izleyebileceğiz.	2	9.09
Aldığımız eğitimle özgüvenimiz arttığı için öğrencilerimize daha kaliteli ve nitelikli bilgiler sunabileceğiz.	3	13.6
Bazı kişilik özelliklerimizin öğretmenliğe uygun olduğunu düşünüyoruz.	4	18.1
Aileden birisini model aldığımız için öğretmenliği tercih ettik.	2	9.09
Bazı kişilik özelliklerimizin öğretmenliğe uygun olmadığını düşündüğümüzden enstrümanlarımızda ilerlemek istedik.	2	9.09
Bilgilerimizi paylaşmayı sevdiğimiz için özel ders vermekten mutluluk duyuyoruz.	2	9.09
Orkestraları yöneterek yurtdışında ülkemizi en iyi şekilde temsil edeceğim.	1	4.54

Kendimizi müzikle ifade ederek, notalara şekli vererek istediğimiz biçimde seslendirebileceğiz.	4	18.1
Günümüzde ticari kaygılar nedeni ile ekonomik sıkıntı çekebileceğimizi düşündüğümüz için akademik kariyer yapmak istiyoruz.	2	9.09
TOPLAM	22	100

Tablo 4’deki verilere göre; seçtikleri kariyerleri tercih etme sebeplerine ilişkin olarak; öğrencilerin 0.18’i bazı kişilik özelliklerinin müzik öğretmenliğine uygun olduğunu düşünürken; diğer 0.18’i ise, kendilerini müzikle ifade edebilmek, notalara şekli vererek istedikleri biçimde seslendirebileceklerini vurgulamaktadır. Öğrencilerin 0.14’ü aldıkları eğitimle özgüvenlerinin arttığını ve dolayısı ile öğrencilerine daha kaliteli ve nitelikli bilgiler sunabileceklerini belirtmektedir. Öğrencilerin 0.09’u; ailesinden birisini model aldığını; diğer 0.09’u öğrencilerin gelişim sürecini izleyebileceklerini; diğer 0.09’u; bazı kişilik özelliklerinin öğretmenliğe uygun olmadığını düşündüklerinden enstrümanlarında ilerlemek istediklerini vurgulamaktadır. Öğrencilerin diğer 0.09’u öğrendikleri bilgileri paylaşarak özel ders vermekten mutluluk duyduklarını; bir diğer 0.09’u ise, günümüzde ticari kaygılar nedeni ile ekonomik sıkıntı çekebileceklerini düşündükleri için akademik kariyer yapmak istediklerini belirtmektedir.

Öğrencilerin soruya verdikleri yanıtlardan bazıları şöyledir:

“Yeni bir müzik yapmak ya da bulmak, erken yaşlarımdan beri ulaşmak için sürekli kendimi telkin ettiğim bir hedef. Tek uğraşım hep bu idi. Hakkıyla yapabileceğime inandığım tek meslek olduğu kanısındayım. Dahası, içinde besteci bir yön olduğunun keşfinde olan kişilere rehberlik etmek istiyorum. Çünkü bunun beni beslediğine ve hep dinamik kıldığına inanıyorum”. (K3)

“Eğitimcilik kariyerini seçme sebeplerimin başında öğrencilerin gelişim sürecini görmek ve onlarla birlikte kendimi de çeşitli şekillerde geliştirmek var. Bununla birlikte, ülkemizdeki sayılı üniversitelerden birinde uzun yıllar eğitim almanın verdiği güvenle eğitmek işimi daha çok sevmemi sağlamaktadır. Babamın üniversitede öğretim üyesi olması da eğitimcilik kariyerini seçmemi sağlayan sebeplerden biridir”. (E1)

Öğrencilerin İleriki Meslek Yaşantılarında Nelere Değer Verdikleri

Öğrencilere, “İleriki meslek yaşantınızda nelere değer veriyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin İleriki Meslek Yaşantılarında Nelere Değer Verdiklerine İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Nitelikli öğrenciler yetiştirebilmek	5	16.6
Kendimizi geliştirebilmek	4	13.3
Statü	3	10
Mesleki yaşantımda aynı okulda çalışacağım öğretmenlerle olan iletişimimiz	2	6.66
Öğrencilere müziği sevdirebilmek	3	10
Öğrencilere bir enstrümanı sevdirebilmek	4	13.3
Bilgi aktarımının önemi	5	16.6
Saygınlık	4	13.3
TOPLAM	30	100

Tablo 5’te görüldüğü gibi; ileriki meslek yaşantılarında öğrencilerin 0.17’si nitelikli öğrenciler yetiştirebilmeye; diğer bir 0.17’si ise; bilgi aktarımının önemine; 0.13’ü; kendilerini geliştirebilmeye; diğer 0.13’ü saygınlığa ve bir enstrümanı sevdirebilmeye; 0.10’u statüye; bir diğer 0.10’u ise, öğrencilere müziği sevdirmeye değer vermektedir.

Öğrencilerin soruya verdikleri yanıtlardan bazıları şunlardır:

“Çalıştığım kurumlarda verdiğim en önemli değer doğru bilgiler öğretebilmek idi. Her seviyeye inerek akıllarda soru işareti kalmayacak şekilde öğretebilmek. Bence öğrenemeyen öğrenci değil, öğretemeyen öğretmen vardır. Bu yüzden bir öğrenci bir şeyi öğrenemediğimde hep kendimi sorgularım”. (E2)

“Hayatı, tüm canlılar için önemli bir basamak olarak görüyorum. Kimilerimizin bu basamağa daha kalıcı izler bırakması gerektiği kanısındayım. Bu noktada “saygınlık” kavramının önemli ve evrensel bir değer olduğunu düşünüyorum. Şüphesiz ki, günümüz dünya düzeni bağlamında düşündüğümüzde, bu hayatı birlikte yaşadığım ailem ve sevdiğimlerin sağlığı ve refahı için paranın ayrı bir önemi var. Saygınlığı olan bir statü elbette arzu edebileceğim bir konu. Fakat sadece para ve statünün olduğu bir hayat tercihim olamaz”. (B3)

“Mesleki yaşantımda aynı okulda çalıştığım/çalışacağım öğretmen arkadaşlarımla olan iletişimim benim için en değer verdiğim konudur”. (E1)

TARTIŞMA

Konservatuvarın Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dal’ında eğitime Lisans programında başlayan bir öğrenci, bu programı tamamlayana kadar, Hazırlık Sınıfı dâhil olmak üzere beş yıllık bir eğitimden geçmektedir. Öğrencinin lisansüstü eğitime devam etmeyi seçmesi durumunda, Yüksek Lisans ve Sanatta Yeterlik (Doktora) programlarıyla birlikte bu süre en azından dokuz yılı bulmaktadır. Bu süreç içerisinde, öğrencinin Anadal Kompozisyon ve Anadal Orkestra Şefliği dersleriyle birlikte, bestecilik ve orkestra şefliği açısından büyük önem taşıyan Armoni, Kontrpuan, Füg, Form Bilgisi, Müzik Analizi, Enstrümantasyon, Orkestrasyon ve Partitür Okuma Çalma, 20. Yüzyıl Kompozisyon Teknikleri ve 20. Yüzyıl Kompozisyon Akımları gibi konularda temel bilgi ve becerileri kazanması hedeflenmektedir (“Derece Programları: Kompozisyon”, 2012; http://www.deu.edu.tr/ders-katalog/2015-2016/tr/bolum_9287_tr.html).

Bu eğitimi alan besteci ve/veya orkestra şefi adayları, aynı zamanda, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği derslerinde kendilerine öğretilen temel teknikleri uygulayabileceği çalışmalar yapmaya teşvik edilmektedir. Barok Dönemden günümüze dek var olan müzik stillerinde, uygun teknik yaklaşımları kullanarak besteler üretebilmek ve/veya bahsi geçen stillerde bestelenmiş, literatürden seçilen eserleri yönetebilmek bu çalışmaların odak noktasında yer almaktadır.

Bu bağlamda, seçmiş oldukları alanlardan yani gelecekteki mesleklerinden beklentileriyle ilgili öğrencilerle yapılan görüşmelerde, “konservatuvarda öğrenim görmeyi seçme nedenleri” sorulduğunda, büyük bir çoğunluk ileriye dönük daha donanımlı müzik bilgisine sahip olabilmek, iyi bir müzisyen olabilmek, kaliteli ve nitelikli bir orkestra şefi olabilmek, bestecilerin tekniklerini tanımak, anlamak ve algılayabilmek gibi gerekçeler belirtmişlerdir. Yapılan görüşmeler sonucunda öğrenciler, eğitimlerinin başlangıcından bu yana, beklentilerinin bir kısmının karşılandığını fakat bazı konularda ise beklentilerinin karşılanmadığını beyan etmişlerdir. Anket sorularına alınan yanıtlardan elde edilen bulgulara göre, çalgı eğitiminin (kompozisyon ve orkestra şefliği öğrenimi bağlamında) yetersiz olması, uygulamalı eğitimin olmaması, ezbere dayalı bir eğitim sisteminin uygulanması, öğrencilerin beklentilerinin karşılanmadığı konular arasında yer almaktadır.

“Mezun olduktan sonraki kariyer hedefleri” sorusuna ağırlıklı olarak; yüksek lisans, sanatta yeterlik ve doktora sürecini takiben akademik kariyer yapmak ve öğretmen olmak yönünde yanıtlar alınmıştır. Bu soruya verilen yanıtlar arasında, alanında yetkin ve aktif bir besteci olmak veya alanında yetkin ve aktif bir orkestra şefi olmak gibi bir tercihin beyan edilmemesi, ülkemizde uluslararası sanat müziği alanında eserler yazan bestecilerin sistemdeki genel sorunlar nedeniyle yaşamlarını sürdürebilmek için sadece bestecilikten yeterli maddi geliri elde edememelerinden kaynaklanıyor olabileceğini düşündürmektedir. Orkestra şeflerinin durumu, herhangi bir kurumda orkestra şefi olarak kadro aldıkları varsayıldığında biraz daha iyi olmakla birlikte, gene de maddi açıdan uluslararası standartların oldukça altındadır. Bu nedenle, akademik kariyer yapmak öğrenciler için alternatif bir seçenek oluşturmaktadır. Görüşmede yer alan bir sonraki soruya (bkz. Soru 4) bazı öğrencilerin vermiş olduğu yanıtlar ise bu durumu doğrular nitelik taşımaktadır.

“Öğrencilerin seçtikleri kariyeri tercih etme sebepleri” sorusu, öğrencilerin ilk seçim aşamasındaki beklentilerine yönelik bir soru olarak yöneltilmiş, bu soruya cevap olarak gene ağırlıklı olarak öğretmen olmak, maddi-ekonomik kaygılardan dolayı akademik kariyer yapmak gibi yanıtlar alınmıştır. Her ne kadar öğrencilerin yaklaşık % 22’sinden orkestra şefliği yapmak ve besteci olmak ile ilgili yanıtlar alınsa da, bu yüzdenin geri kalanında öğrencilerin önemli bir kısmı salt ekonomik kaygılar nedeniyle gelecekte akademik kariyer ve öğretmenlik yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Yapılan bir çalışmada, mesleki ve sosyo-ekonomik beklentilerin bireylerin yaşam tatmin düzeyleriyle birebir ilintili olduğu ortaya çıkarılmıştır (Can ve Soyer, 2010). İlgili çalışma bu bulguyu destekler nitelik taşımaktadır. Dolayısıyla, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği A.S.D. öğrencilerinin dörtte biri, akademisyenliğin kendilerine daha üst düzeyde bir yaşamsal tatmin sağlayacağını düşünmektedir.

Öğrencilere “ileriki meslek yaşantılarında nelere değer verdikleri” sorulduğunda; saygınlık, statü ve iletişim gibi değerler vurgulanmış olup, diğer sorulara verilen yanıtlarda olduğu gibi, öğretmenlik yapma isteği tekrar belirtilmiştir. Diğer bir anlatımla, saygınlık-statü sahibi ve öğrencilerle iyi iletişim kurup onlara müziği sevdirebilecek bir öğretmen olma isteği dile getirilmiştir. Görülmektedir ki, İşe Uyum Teorisi ile paralel olarak, kimi öğrenciler statüye, kimisi öğrencilerle etkili iletişim kurmaya önem vermektedir. Buna ilaveten, hiçbir öğrenci paranın çok önemli olduğunu belirtmemiştir. Bu bulgu, iki faktör teorisinin hipotezini (dışsal faktörler (para gibi) tatmine yol açmaz) desteklemektedir. Araştırmanın ortaya koyduğu bir diğer bulguya göre, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı’nı tamamlayan konservatuvar öğrencilerinin, öğrenimleriyle ve gelecekleriyle ilintili mesleki beklentilerinin bir kısmının karşılandığı fakat yukarıda mercek altına alınan başka diğer konularda beklentilerin karşılanmadığı, ayrıca öğrencilerin geleceğe yönelik kaygılar taşıdığı anlaşılmaktadır. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada da, öğretmenlik mesleğine yaklaşan son sınıf öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin arttığı belirtilmiştir (Kurtuldu ve Ayaydın, 2010).

Konservatuvar kompozisyon bölümünde kayıtlı olan öğrenciler, müzik sanatının yaratı boyutunda eğitim almaktadırlar. Dolayısı ile bu eğitimin temel amacı, öğrencinin yukarıda bahsedilen bileşenleri (armoni, kontrpuan, form, orkestrasyon, vb.) belirli bir tutarlılık ve bütünlük içerisinde birleştirerek bir müzik kompozisyonuna yani bir müzik eserine dönüştürebilmesinin sağlanabilmesidir (Copland, 1999). Kompozisyon öğrencileri, konservatuvarlarda her akademik dönem ya da akademik yılda düzenlenen bölüm konserlerinde, eğitimleri sırasında üretmiş oldukları çalışmaları uygulamalı olarak deneyimleme fırsatını bulmaktadır. Ayrıca, lisans devresi son yılında olan öğrencilerin, senfonik orkestra için yapmış olduğu çalışmalar birçok konservatuvarda okul orkestraları tarafından seslendirilmektedir. Ancak, bölüm konserlerinde ilgili çalışmaları seslendirecek olan müzisyenler, kompozisyon öğrencilerinin ve kompozisyon bölümünde öğretim elemanı olan hocaların kişisel çabalarıyla olup, kimi durumlarda ilgili etkinliğin organizasyonu açısından zorluklar ve aksaklıklar yaşanmaktadır. Bu durum, öğrencilerin geleceğe yönelik mesleki beklentilerini ve umutlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Yapılan bir çalışmada, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı öğrencilerinin gelecekle ilgili sahip olduğu beklentilerinin yüksek olmadığı saptanmıştır (Aras, 2011).

Orkestra şefliği öğrenimi gören öğrenciler ise, orkestra yönetme konusunda uygulama yapma yani gerçek bir orkestrayı provalarda ve konserlerde yönetme anlamında sorunlar yaşamaktadır. Bazı istisnai durumlar hariç, bu bölümde okuyan öğrenciler, orkestra şefliği tekniklerini öğrenmek, literatürde var olan eserleri çalışmak ve bunları piyano eşliğinde yönetmek dışında çoğu zaman senfonik bir orkestrayı yönetme şansını bulamadan lisans devresinden mezun olmakta ve sonrasında kendi kişisel çabalarıyla bu açığı telafi etme yoluna gitmektedir. Bu konuda, 20. yüzyılın önde gelen orkestra şeflerinden Charles Munch, orkestrayı, “bir orkestra şefinin enstrümanı” olarak tanımlamaktadır (Munch, 1990). Bu durum göz önüne alındığında, gerçek bir orkestrayı yönetme fırsatından mahrum kalan bir orkestra şefliği öğrencisini, elinde enstrümanı olmadan keman öğrenmeyi deneyen bir keman öğrencisi ile benzeştirmek de mümkündür. Orkestra şefi, yönettiği müziğin hem armoni, kontrpuan, form, ritmik ve doku yapısı gibi bütün bileşenleri hakkında gelişmiş bir kuramsal bilgiye sahip olmalı hem de orkestra kürsüsüne çıktığı zaman bunları uygulama yetisine sahip olmalıdır (Mimaroglu, 1995).

Bu sonuçlara dayanarak, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı öğrencilerinin mesleki beklentilerini olumsuz yönde etkileyen unsurları en azından eğitim-öğretim sürecinde ortadan kaldırmaya yönelik getirilebilecek öneriler şöyle sıralanabilir:

- Belirli bir düzeye gelen orkestra şefliği öğrencilerinin okul orkestrası şefini asiste etmeleri, dolayısıyla provaların bir kısmında orkestra yönetme konusunda deneyim kazanmaları sağlanmalıdır.
- Her akademik yıl, mevcut orkestra şefliği öğrencileri tarafından yönetilen ve konservatuvar orkestrasının yer alacağı karma bir konser düzenlenmelidir.
- Konservatuvarların lisans ve lisansüstü programlarına, Çağdaş Müzik Topluluğu veya benzeri bir isimle, enstrüman öğrencilerinin belirli bir kredi karşılığında alabileceği oda müziği dersleri konulmalı, kompozisyon öğrencilerinin bu topluluk için yazacağı yeni eserler konserlerde seslendirilmelidir.
- Yukarıda bahsi geçen topluluk aynı zamanda orkestra şefliği öğrencilerince de çalıştırılmalı, dolayısıyla orkestra şefliği öğrencilerine hem oda orkestrası yönetme deneyimi hem de modern teknikler içeren yeni eserler tanıma fırsatı sağlanmalıdır.
- Konservatuvar yönetimleri, maddi olanaklarının elverdiği sıklıkta ülkemizde ve dünyada faaliyet gösteren profesyonel oda müziği topluluklarını davet etmelidir. Bu topluluklarca kompozisyon ve orkestra şefliği öğrencilerine yönelik düzenlenecek seminerlerde öğrencilerin besteci-icracı ve orkestra şefi-icracı iletişimi konusunda profesyonel düzeyde deneyim kazanmalarına olanak tanınmalıdır.
- Öğrencilerin, öğrenim gördükleri konservatuvarın bağlı bulunduğu üniversitenin kariyer planlama birimine başvurmaları ve gerekli profesyonel yönlendirmelerden ve bağlantılardan faydalanmaları sağlanmalıdır. Üniversitenin böyle bir birimi bulunmaması durumunda, konservatuvar yönetimi kendi yapısı içerisinde böyle bir birim oluşturmaktadır.
- Öğretmenlik ve akademisyenlik odaklı bir kariyer düşünen Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı öğrencilerinin, diğer bölümlerde okuyan öğrencilerle birlikte, Pedagojik Formasyon Sertifika Programına kayıt olması teşvik edilmelidir. Konservatuvarın bağlı bulunduğu üniversitede Eğitim Fakültesi olması durumunda, not ortalaması yüksek olan konservatuvar öğrencilerinin Sertifika Programına ücretsiz olarak kayıt olabilmeleri Üniversite Rektörlüğü tarafından sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Aras, A. (2011). Müzik Bölümü Lisans Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeylerinin Belirlenmesi: Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Örneği. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 31, Sayı 2 509-524.

Bilen, S. (1995). İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi ve Güdusel Süreçler Üzerindeki Etkileri. Yayımlanmamış Doktora Tezi, D. E. Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, s. 8.

Can, Y. ve Soyer, F. (2010). Mesleki ve Sosyo-Ekonomik Beklenti ile Yaşam Tatmini Arasındaki İlişki: Beden Eğitimi Öğretmenleri Üzerinde Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2008(4),28.

Chaplin, J. P. (1968). *Dictionary of Psychology*. USA Dell Publishing Co. pp. 172.

Copland, A. (1999). *Whatto Listen for in Music*. New York: PenguinBooks Ltd.

Dalal, A. K., Singh, R. A. (1986). An Integration Theoretical Analysis of Expected Job Attractiveness and Saticfaction. *International Journal of Psychology*, 21 (4-5), 555-564.

Dawis, R. V., & Lofquist, L. H. (1984). *A psychological theory of work adjustment*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Dawis, R. V. (2002). Person-Environment Correspondence Theory. In D. Brown, *Career choice and development* (pp. 427-464). San Francisco, CA: Jossey-Bass

Derece Programları: Kompozisyon (2012). http://www.deu.edu.tr/ders-katalog/2015/2016/tr/bolum_9287_tr.html (18.5.2015)

- Drafke, M. W., & Kossen, S. (1997). *The Human Side of Organizations*, Addison Wesley, New York, pp. 281.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fraenkel J. R., & Wallen, N. E. (1996). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill.
- Gannon, M. J. (1979), *Organizational Behavior*, First Printing, USA. pp. 181.
- Greenhaus, J. H., Seidel, C., & Marinis, M. (1983). The impact of expectations and values on job attitudes. *Organizational Behavior and Human Performance*, 31 (3), 394-417.
- Gothard, B., Mignot, P., Offer, M., & Ruff, M. (2001). *Careers guidance In context*. London: Sage Publications.
- Hampton, D. R., C. E. Summer., Webber, R. A. (1982). *Organizational behavior and the practice of management* (4th Ed.). Illinois: Scott, Foresman and Company.
- Havighurst, R. (1972) *Developmental Tasks and Education* (3rd.Ed.) New york: Dawid Mckay Co.
- Herzberg, F. (1966). *The Theory of Motivational and Maintenance Needs*, Arizona State University.
- Herzberg, F. (1996). *Work and the Nature of Man*, World Publishing Company.
- Hitt, M. A. R., Denis, M., & Mathis, R. L. (1989). *Management Concepts and Effective Practice*, Third Edition, West Publishing Company, San Francisco.
- Judge, T. A., & Bono, J. E. (2000). Five-factor model of personality and transformational leadership. *Journal of Applied Psychology*, 85 (5), 751-765.
- Kapıkıran, S. Ve Yagcı, U. (2012). Loneliness and life satisfaction of adolescents: the mediator and moderator role of playing musical instruments and joining a band. *Elementary Education Online*, 11 (3), 738-747.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kumaş, V. Ve Deniz, L. (2010). Öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin incelenmesi. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 32,123 – 139.
- Kurtuldu, M. T. ve Ayaydın, A. T. (2010). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (28), 111.
- Luthans, F. (1995). *Organizational Behavior*. (6. Basım). Usa: Mc Graw Hill Publishing Company, pp. 151.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (Second Edition). California: SAGE Publications.
- Mimaroğlu, İ. (1995). *Müzik Tarihi*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Munch, C. (1990). *Ben Bir Orkestra Şefiyim* (Ü. Birkan, Çev.). İstanbul: AFA Yayıncılık.
- Noell, N. H. (1976). Herzberg's Two-Factor Theory of Job Satisfaction, Study Project Report (76-1), Defense Systems Management College, 1-38.

Northcraft, G. B., Mragaret, N. A. (1990), *Organizational Behavior*, the Dryden Pres, USA, pp. 139.

Renfro-Michel, E., Burlew, L., & Robert, T. (2009). The interaction of work adjustment and attachment theory: Employment counseling implications. *Journal of Employment Counseling*, 46 (1), 18-26.

Rotter, J. B. (1954). *Social learning and clinical psychology.*, New York: Prentice-Hall

Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M. (1998). *Örgütsel Psikoloji. (3. Basım).* İstanbul: Alfa Basın Yayın, s. 115.

Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri.* İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Tricker, T. (2003). Student Expectations-How do we measure up?, 13.05.2015 tarihinde <http://interdisciplinary.net/ati/education/ioe/ioe2/tricker%20paper.pdf> adresinden alınmıştır.

Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri (2015). Tablo 12., Önlisans ve lisans düzeyindeki öğrenci sayıları, 2014-2015, 13.05.2015 tarihinde https://istatistik.yok.gov.tr/yuksekogretimIstatistikleri/2015/2015_T12_v2.pdf adresinden alınmıştır.